

Ny bog: 70'er-retroog flirt med ekstremerne

Boganm: Christian Dorph og Simon Pasternak: Afgrundens rand

Danmark har kurs mod afgrunden i Christian Dorph og Simon Pasternaks kanoncool nye krimi. Selv har Dorph og Pasternak kurs mod toppen af skandinavisk kriminallitteratur

Christian Dorph & Simon Pasternak: Afgrundens rand. 416 sider, 275 kr.
Gyldendal. ISBN 978-87-02-06281-6
Af Anton Geist

For et par år siden debuterede Christian Dorph og Simon Pasternak, poeten og den litterære redaktør, som forfatterpar med krimien Om et øjeblik i himlen. Det var efter min mening en pokkers lovende debut, brølende voldsom og lifligt litterært ambitiøs.

Om et øjeblik i himlen udspillede sig i et dundrende dekadent, arty-farty overklassemiljø, hvor normoverskridende discipliner som avantgardekunst, brutal vold og bizarre sexlege gik hånd i hånd til den bitre, blodige ende. Og det er noget af det samme, Afgrundens rand handler om. Her ender en gruppe åndsaristokraters leg med ekstremerne også frygtelig galt.

Kurs mod afgrunden

Det er Dorph og Pasternaks intention at skrive en krimiserie, der langsomt arbejder sig gennem den sidste fjerdedel af det 20. århundrede. Hvor Om et øjeblik i himlen foregik i 1975, udspiller Afgrundens rand sig derfor en lille smule længere fremme i danmarkshistorien, nemlig i 1979 - men trækker også tråde tilbage til perioden omkring Anden Verdenskrig.

Slutningen af 1970'erne er en trist periode både hjemme og ude i verden. Finansminister Knud Heinesen advarer om, at Danmark befinder sig i dyb økonomisk krise med kurs mod afgrunden, mens massiv atomoprustning truer med at fyre op under Den Kolde Krig, og en stakkels polsk elektriker ved navn Lech Walesa sætter sig med store personlige omkostninger op imod et umenneskeligt magtmaskineri.

Mere muntert ser det ikke ud for hovedpersonerne, der stadig er den kommunefarvede strømmer Ole Larsen og hans homoseksuelle kollega Erik Rohde, som vi begge kender fra Om et øjeblik i himlen, og nu også den unge kriminalassistent Anita Jensen, der er ny i serien. En kræft-ramt kone, en bedragerisk kæreste, seksuelle frustrationer, hjertekvababelser og en psykopatisk eksmand er blandt de mange plager, forfatterne har kastet ned over deres stakkels figurer.

Ring

Men Larsen, Rohde og Anita må lægge deres personlige problemer på hylden og trække i arbejdstøjet, da den rige entreprenør Keld Borch bliver knivdræbt i en bøssesauna på Istedgade.

Det viser sig, at Borch før Anden Verdenskrig har været medlem af en kreds af unge intellektuelle mænd, der har sværmet for tysk åndsliv og fri kropskultur med stærkt homoerotiske undertoner. Og måske er det her, årsagen til mordet skal søges. For jo mere trekløveret fra ordensmagten graver i fortiden, desto tydeligere bliver det, at medlemmerne af kredsen har været nogle rigtig uartige drenge, der vist ikke kun har kastet sig over hinanden, men også over mindreårige, og vist ikke kun har læst Goe-the og Schiller, men også har været lige lovlig glade for tidens politiske tænkning syd for grænsen med al dens elitisme og flammende patos.

Der kan næppe være nogen tvivl om, at Dorph og Pasternak her refererer til Ringen, den dekadente drengeklub, hvor unge mænd som Ole Wivel og Knud W. Jensen i perioden før Anden Verdenskrig samledes omkring den karismatiske østriger Karl Heinrich Waschnitius og filede med en gusten cocktail af æsteticisme og nazisme.

Mange figurer i Borchs omgangskreds har da også næsten idiotsikker affinitet til Waschnitius og konsorter. Det gælder for eksempel departementschefen for Forsvarsministeriet, Adam Wolff, der i sin ungdom har skrevet digte, der lugter påfaldende af den unge Ole Wivels. Men også forfatteren og kulturpersonligheden Poul Strand synes skåret efter Wivel. Ligesom Wivel er det lykkedes Strand at sadle om i løbet af krigen og knytte kontakt til modstandsbevægelsen, og efter krigen starter han ligesom Wivel sit eget forlag og bliver en af foregangsmændene for en generation, "der ville gøre op med fornuftens herredømme og de herskende ideologier" (læs: Heretica), mens han forsøger at nedtone og lyve sig fra de politiske overbevisninger, han tidligere har næret.

Larsen og lyrikken

Det betyder imidlertid ikke, at bogen bliver til den rene nøgleroman. Forfatterne har ladet sig inspirere af sagen om Ringen, men deres historie får lov at udvikle sig fuldstændig på egen hånd. Heldigvis, for henimod slutningen modulerer den til en spionthriller med 250 km/t, som jeg er absolut begejstret for, fordi den er så overdrevet og langt ude og samtidig så satans veleksekveret og genrebevidst.

Og hvor er det dog i det hele taget en kanoncool krimi, Dorph og Pasternak har skrevet. Med Afgrundens rand har de ironisk nok kurs mod toppen af skandinavisk kriminallitteratur. For det hele fungerer forrygende flot. Tidsbilledet er træfsikker retro, de mange referencer til både populær- og finkultur holder hele vejen, og plottet er på en gang stramt styret og vidunderligt vildtvoksende - fra et mord i en bøssesauna over Anden Verdenskrig og international sikkerhedspolitik under Den Kolde Krig til et shootout i et fucking honningkagebageri.

Og nu vi er ved kontrasterne. Jeg kan slet ikke stå for scenerne, hvor de stakkels strømere forsøger at hitte rede i de unge åndsaristokraters salvelsesfulde skriblerier. Se bare her, hvor Larsen læser lyrik:

"Han skimmede nogle af digtene, men fik åndenød af den tunge fims af venten og andagt og tavshed. Det var utroligt så meget, de kunne ævle om den der tavshed. De skrev alle sammen om den. Hvis den var så vigtig, hvorfor holdt de så ikke bare deres kæft?"

Der er langt fra Larsen til de mange litterært dannede detektiver, der lige siden Poes Dupin har befolket genren. Det er ganske vist rigtigt, at der hersker en vis lighed mellem læser- og detektivrollen. Men Larsen er til hårde facts, ikke sniksnak, og det er vel rimeligt nok, når man lever af at fortolke mord og ikke digte.

kultur@information.dk

Billedtekst: Tidsbilledet hos Dorph og Pasternak er træfsikker retro og slut-70-er-koldkrigsstemning, og handlingen tager for alvor fart, da en rig entreprenør med en blakket fortid bliver myrdet i en sauna på Vesterbro.
Foto: Ernst Nielsen